κατα τη γνωμη μου

του ΦΟΙΒΟΥ ΑΝΩΓΕΙΑΝΑΚΗ

Άνοιξη με το «Ατεναίουμ»

Διεθνής διαγωνισμός πιάνου

Ν. Πατρικίδου - Ν. Ι. Βρανούση

Επειτα απ' όσα έχουμε γράψει για τους «Διεθνείς Μουσικούς Διαγωνισμούς» του «Ατεναίουμ», τι άλλο να προσθέσουμε. Στη δεκαετία που πέρασε, οι ιδρυτές και εμψυχωτές του, Λούλη Ψυχούλη και Άννα Κουκουράκη, είχαν τη χαρά να δουν υλοποιημένους «ακόμα και τους πιο φιλόδοξους οραματισμούς τους», παράλληλα με μια πλατιά αναγνώριση για το κύρος των διαγωνισμών πιάνου και τραγουδιού — με παγκόσμια συμμετοχή πάντα. Από φέτος, όπως αναγράφεται στο πρόγραμμα, οι διαγωνισμοί πιάνου και τραγουδιού «θα διεξάγονται κάθε δεύτερο χρόνο, αντίστοιχα», ενώ παράλληλα θεσπίζεται και τέταρτος κύκλος για τους διαγωνιζόμενους, ένα κοντσέρτο Μότσαρτ (εκτός από το τελικό, επίσης, κοντσέρτο) στοιχεία που προσδίδουν ακόμα μεγαλύτερη αυστηρότητα αλλά και κύρος στο θεσμό.

Για την Αθήνα, που ιδιαίτερα φέτο έφτασε στο έσχατο όριο μουσικής κατάπτωσης — μ' εξαίρεση πάντα λίγες σημαντικές μουσικές εκδηλώσεις από τα ελληνο-ξενικά ιδρύματα (Βρεταννικό Συμβούλιο, Ινστιτούτο Γκαίτε, Γαλλικό Ινστιτούτο) — ο διαγωνισμός πιάνου του «Ατεναίουμ» ανατάραξε βίαια τα βαλτόνερα της μουσικής μας ζωής. Προσφέροντας στο κοινό της πρωτεύουσας ένα υψηλό μάθημα μουσικής ερμηνείας, τόσο στους επαΐοντες όσο και στον απλό φιλόμουσο ακροατή που κατέκλυσαν την αίθουσα του «Παλλάς». Ένα αιρόαμα - μάθημα, που προβλημάτισε, που δίχασε πιο πολύ τους νεότερους, έπειτα μάλιστα από την κρίση της Επιτροπής, που κατάφερε να αποσπάσει τον Αθηναίο — έστω για λίγο!— από το βαρύ σύνδρομο της μπάλας, που χάρισε σε τόσους ακροατές τη σαγήνη, τη λύτρωση της μουσικής. Δυο μέρες μεστές από ένα καταιγισμό μουσικών ρευμάτων ερμηνείας, τεχνικής, αντιλήψεων προσέγγισης του μουσικού έργου, δαχτυλικής τεχνικής και ήχου, των ίδιων πάντα και μαζί διαρκώς εξελισσομένων.

Δεν μπορούμε ωστόσο να μην αναφερθούμε στην πλευρά της «συνοδείας». Της ορχήστρας που συνόδεψε τους διαγωνιζόμενους τις δυο βραδιές και ιδιαίτερα τις πρώτης, με τα επτά κοντσέρτα του Μότσαρτ.

Γνωρίζουμε από προηγούμενα χρόνια τις δυσκολίες (προβλήματα χρόνου κ.ά.). Αυτή τη φορά όμως «ο κόμπος έφτασε στο χτένι» σπάζοντας και το χτένι και τα πάντα. **Ούτε μια φράση** (σαν στα πνευστά δεν ήταν στη θέση της. Τα φάλτσα το ένα πίσω από το άλλο. Και όσο για συγχρονισμό, ισορροπία ηχητικής ... χρώματα καλύτερα να μη μιλήσουμε. Τα έγχορδα ακολουθούσαν κι αυτά κούτσα-κούτσα, αγκομαχώντας. Και καλά όλα τούτα όταν είμαστε μεταξύ μας. Σ' ένα διεθνή όμως διαγωνισμό; Μπροστά σε μια διεθνή επιτροπή; Τι θα λένε και οι νεαροί διαγωνιζόμενοι που ακούνε τόσο καλές ορχήστρες στις χώρες τους; Τέτοιο πια ρεζίλεμα;

Κλείνουμε με δυο ακόμα παρατηρήσεις. Το άλλοτε σούρτα-φέρτα της τηλεοπτικής μηχανής στην αίθουσα της συναυλίας, αυτή τη φορά μεταφέρθηκε στη σκηνή — ναι, **πάνω στη σκηνή!** Έλεος, σεβαστή μας ελληνική τηλεόραση. Επιτέλους, πληροφορηθείτε πώς γίνεται η κάλυψη σε τέτοιες περιπτώσεις.

Και το τελευταίο. Στο πρόγραμμα του διαγωνισμού η Λούλη Ψυχούλη αναγγέλλει την ίδρυση ορισμένων συνόλων: ορχήστρας (μικρής και μεγάλης), κουαρτέτου εγχόρδων, δυο χορωδιών κ.λπ. και απευθύνεται σε όσους θα ήθελαν, «φυσικά ή νομικά πρόσωπα, να έλθουν αρωγοί στην υλοποίηση αυτού του στόχου». Πιστεύουμε ότι το ιδιωτικό κεφάλαιο μπορεί ακόμα να έχει θετικά αποτελέσματα στο χώρο της τέχνης στη χώρα μας. Ενέχει όμως και κινδύνους όχι λίγους. Απ' την άλλη μεριά, ωστόσο, έχουμε πάντα εμπιστοσύνη στη Λούλη Ψυχούλη («Παλλάς» 19 και 21.3.88).

Ο,τι χαρήκαμε στο ντούο Ν. Πατρικίδου βιολί και Ντ. Βρανούση πιάνο ήταν η άψογη τονική ακρίβεια του βιολιού προσόν σπάνιο — δυστυχώς — στους Έλληνες βιολιστές.

Και στα δυο έργα του πρώτου μέρους, Σονάτα Χέντελ και Ντούο εργ. 162 του Σούμπερτ, ήταν φανερή η έλλειψη μουσικής σύμπνοιας στα δυο όργανα. Το πιάνο πιεζε διαρκώς το βιολί (είχαμε καιρό να ακούσουμε τόση σπατάλη πενταλ σ' ένα συγκρότημα μουσικής δωματίου). Ιδιαίτερα στον Χέντελ του οποίου η προκλασική υφή απέκτησε, αδικαιολόγητα βέβαια, διαστάσεις μπετοβενικής ηχητικής.

Στον Σούμπερτ τα πράγματα προχώρησαν ακόμα περισσότερο. Εδώ, το βάρος του πιάνου ήταν και επιθετικό ηχητικά, παρασύροντας όχι λίγες φορές το βιολί, όπως στο Σκέρτσο, που όφειλε να είναι ανάλαφρο, χαρούμενο. Όχι επιθετικό και σκληρό. Έπειτα, γιατί τόση φτώχεια σε τραγούδι; Κάθε φράση, κάθε σελίδα, ολόκληρος ο Σούμπερτ ζει, αναπνέει μόνον ως τραγούδι, που μάταια αποζητούσαμε. Παρ' όλα αυτά, στον Σούμπερτ ο συγχρονισμός και η μουσική συνεννόηση των δυο οργάνων ήταν σαφώς καλύτερη («Παρνασσός», 16.3.88).